

עיריית תל אביב רוצה לתכנן מחדש את כיכר רבין, אבל כמעט לא משתפת את הציבור

על אף שהכיכר היא מהמרחבים הציבוריים החשובים במדינה, העירייה לא מקיימת הליך שיתוף ציבור. יו"ר איגוד אדריכלי הנוף: "מקום חשוב כזה צריך לתכנן בתחרות פתוחה לכלל האדריכלים בישראל"

שמור 27 360

18:01 21.05.2016

נעמה ריבה | עקוב באתר התראות במייל

צילום: דניאל בר און

כיכר רבין. התחרות מתקיימת ללא לוח זמנים מוגדר

בחודשים האחרונים עורכת עיריית תל אביב תחרות סגורה לתכנן מחדש של כיכר רבין. התחרות כוללת הקמת חניון תת קרקעי ל-500 מכונות, פירוק מרפסת רבין והסדרת השטח בין בניין העירייה

למרחב הכיכר והתייחסות לתחנת הרכבת הקלה של הקו הירוק שתעבור באבן גבירול, שבין היתר עלולה לגרום להזזת אנדרטת השואה שיצר יגאל תומרקין. על אף שמדובר באחד המרחבים הציבוריים החשובים ביותר במדינה, העירייה אינה מחויבת על פי החוק לשתף את הציבור בהליך והיא מסתפקת בהליך של ידוע הציבור ובאופן חלקי בלבד.

כפי שפורסם ב"הארץ" לטובת התחרות הזמינה העירייה שבעה צוותי תכנון: אפרת קובלסקי אדריכלים, האדריכלים אביטל גורארי ונתנאל אלפסי, חיוטין אדריכלים, מייזליץ כסיף אדריכלים, האדריכלית בתיה סבירסקי מלול, האדריכל ברוך ברוך ותמא — תכנון מרחב אורבני. התחרות היא למעשה גלגול של תחרות קודמת, שנערכה לפני 15 שנה ולא יצאה לפעול. כמו כן, לא ברור כיצד העירייה וצוותי התכנון מתכוונים להתייחס לשיפוץ שנערך בכיכר זה לא מכבר **ב-2011**, ולא למנטים שנוספו אליה כמו הבריכה האקולוגית.

הדמיה לכיכר של האדריכלית סבירסקי. הברכה נשלחה בפסח, ובהמשך הוציא אדריכל העיר הוראה שאסור לפרסם חומרים מתוך הצעות התכנון

לפני מספר שבועות הגישו המתכננים את ההצעות והן הוצגו בפני פורום רחב של פקידי עירייה ממנהל ההנדסה ונציגים מחברת החניונים אחוזת החוף. לתחרות אין לוח זמנים מוגדר ומהעירייה לא נמסר תאריך בו תתקבל החלטה סופית בעניינה. לאחרונה פורסם בלוח הזמנים של אירועי "בתים מבפנים" שיערכו בסוף השבוע הבא כי אדריכל העיר יואב דוד יציג את ההצעות שהוצגו בתחרות לקהל של 35 איש בלבד. בהמשך יוכל הציבור הרחב לצפות בפוסטרים עם הדמיות ושרטוטים ב"מרכז העיר הלבנה" ברחוב אידלסון 29 — ללא הסברים. במייל שנשלח למשתתפים בתחרות הם נדרשו לכתוב טקסט קצר על ההצעה, מכיוון שלא יוכלו להציג אותה בעצמם והתבקשו שלא לפרסם חלקים וויזואליים ממנה או להסביר עליה לתקשורת. במייל נוסף ששלח דוד למשתתפים בתחרות הוא כתב ש"אין כוונה להציג את כל התוכניות ולא יהיה מקום וזמן לרדת לפרוט והכרות עם ההצעות. ההרצאות נועדו להציג את החשיבה והסוגיות התכנוניות שעלו בהצעות ובדיונים שנערכו בנושא, גם על רקע פיתוח כיכרות ומרחב ציבורי בעיר, ובשלב זה אין הכרזה על זוכה בתחרות, אלא חשיפה של ההצעות כחלק מהאירוע הקצוב לסוף מאי".

תהליך ידוע הציבור הוא כאמור חלקי בלבד. לתושבים לא תהיה

אפשרות להביע את דעתם בעניין המרחב, שמשמש בין היתר להפגנות ואירועים מרכזיים. כמו כן, עמותת האדריכלים לא מפקחת על התחרות וחברי מועצת העיר לא הזמנו לשפוט או להתבונן בהצעות. בתחרויות סגורות מסוג זה לא נכתב פרוטוקול מסודר, והאדריכלים לא מקבלים הסברים על תוצאותיה של התחרות.

"ההתנהלות הזו מאד מתאימה לדיי'אן'איי של העירייה. הם מתנהלים בחוסר מקצועיות", אמר יו"ר איגוד אדריכלי הנוף האדריכל איזי בלנק. "מקום חשוב כמו כיכר רבין היה צריך לתכנן בתחרות פתוחה לכלל האדריכלים ואדריכלי הנוף בישראל והיה שווה להוציא את זה לתחרות בינלאומית. במקום זה הם מבקשים מכל מיני אדריכלים שיעשו תוכניות בשושו. הם לא מבינים מה זה שיתוף ציבור, הם לא מבינים איך מתכננים. תסתכלי על כיכר הבימה, עשו אותה כדי שהיא תצטלם טוב והתוצאה שאי אפשר כמעט לשבת שם עם כל הבהוק. בסוף זו תהיה התוצאה של כיכר רבין, כי הכל נעשה כלאחר יד, במקום לחשוב על מה הכיכר הזו צריכה להיות ואיך היא צריכה לפגוש את הרחובות מסביב".

גם חלק מהמשתתפים בתחרות זועמים על ההליך, על היעדר לוחות זמנים ועל כך שלא ברור מתי העירייה תעדכן מי הזוכה בתחרות בניגוד למקובל היום בתחרויות בעולם. "ההתנהלות פה היא בעייתית. יש תחושה שהם לא באמת יודעים מה הם הולכים לעשות עם התחרות והכיכר ושאיין להם אסטרטגיה", אומרת אחת המשתתפות, שביקשה להישאר בעילום שם. "ממתי אדריכל העיר נותן לכל פרויקט דקה או כמה דקות? למה האדריכלים לא מציגים את הפרויקטים של עצמם? הכול פה עקום. ואנשים השקיעו עשרות אלפי שקלים בהצעות. אין שום כבוד למשתתפים בתחרות ויש זילות אדירה בארכיטקטים".

צילום: The Angels 2010

כיכר פרשינג בלוס אנג'לס. שקיפות מלאה

האדריכלים אומנם זוכים לתשלום על התחרות, אך הוא זעום לעומת ההשקעה. לדבריה, "כשעושים פרויקט לאומי, ולא משנה מתי הוא יתמש, זה לא יכול להיגמר אצל פקידי העירייה. יש כל מיני אנשים שצריכים להראות להם את החזון. לא הראו את ההצעות לראש העיר ולא למועצת העיר. מה התחרות קשורה ל'בתים מבפנים'? הם מתכננים שינויים מפליגים וצריך לחשוב על זה באופן ברור. יש אין סוף דוגמאות מהעולם לאיך מנהלים תחרויות לפרויקטים בקנה מידה כזה".

אחת התחרויות שניתן ללמוד ממנה, היא התחרות לתכנון מחדש של

כיכר פרשינג בלוס אנג'לס שנוסדה לפני כ-150 שנה ומהווה מרחב ציבורי מהחשובים בעיר. הכיכר שופצה בשנות ה-90 על ידי האדריכל המקסיקאי ריקרדו לגורטה, אך לא תפקדה כראוי והוחלט על כינון תחרות אדריכלים חדשה לצורך שדרוגה. לפני מספר חודשים הוכרז על תחרות תלת שלבית שהוצגה בשקיפות מלאה באתר התחרות, שמנהלת עמותה שהוקמה כדי לנהל את השיפוץ. בשלב הראשון הניש כל אדריכל שחפץ תיקי עבודות, מתוכם סוננו בשלב השני עשרה מתמודדים ובשלב הסופי התמודדו ארבע הצעות, מתוכן נבחר זוכה לפני מספר ימים.

חבר מועצת העיר מיקי גיצין (מרצ) שחבר בוועדה לתכנון והבנייה מתרעם על אי שיתוף מועצת העיר והציבור בקבלת ההחלטות לגבי מרחב ציבורי כה חשוב. "כיכר רבין, היא המקום בו מתרכז הציבור בכדי להביע את דעתו, למחות, לשמוח ולהתעצב ביחד. לכן, יש חשיבות רבה לכך שתהליכי התכנון של הכיכר יעשו בשקיפות מלאה ותוך שיתוף ציבור מתמיד", אומר גיצין.

גיצין. מעורבות ציבורית היא כוח

"מעורבות ציבורית היא כוח, וגם מעניקה לגטימציה לתהליכים ציבוריים, אין שום סיבה לחשוש ממנה, להפך. בכל הערים המתקדמות בעולם הבינו את זה, וחשוב שגם אצלנו תהיה מגמה כזו". גיצין מדגיש כי לא ברורה לו ההתנהלות והחשד לאור ההצלחות בפרויקטים בהם נערך שיתוף ציבור בעיר. "נוכחנו לדעת כי הפרויקטים הכי מוצלחים

שפותחו בעיר היו אלו עם רמת שיתוף הציבור הגבוהה ביותר, ופארק קריית ספר, והמרכז הקהילתי בדב הוז. הגיע הזמן להוציא את אופציית החדרים האפלים ולעבור למרחב שקוף ומאפשר. יש לעירית ת"א את הכלים לעשות את זה ועוד קצת רצון טוב יאפשר שיפור משמעותי בתחום".

מהעירייה נמסר בתגובה: "התחרות לתכנון כיכר רבין טרם הסתיימה וטרם הוחלט על הצעה הנבחרת מבין החלופות שהוגשו. לכשתהיה החלטה כמובן שהיא תוצג לחברי מועצת העיר ולציבור הרחב. נציין כי החלופות השונות יוצגו לציבור בסוף השבוע הבא במסגרת אירועי 'בתים מבפנים', בהם יציג אדריכל העיר את התחרות שיוזמה העירייה לתכנון חניון ציבורי ולחידוש פני כיכר רבין. ניתן יהיה להתרשם מהצעות התכנון הן בהרצאות של אדריכל העיר והן בתערוכה שתוצג במרכז מורשת העיר הלבנה בבית מקס ליבלינג ברחוב אידלסון 29. ההגבלה על מספר המשתתפים בפרזנטציה הינה בשל מגבלות המקום. עם זאת, הציבור הרחב מוזמן לבקר במרכז במהלך כל סוף השבוע של 'בתים מבפנים' ולצפות בהצעות התכנון שהוגשו לתחרות".